Com era la innovació tecnològica i la transferència de coneixement en l'època clàssica? Un nou projecte MSCA a l'ICAC estudiarà la importància del progrés tecnològic humà a l'antiguitat

Donem la benvinguda a **Simona Perna**, arqueòloga i llicenciada en Cultura Clàssica, investigadora Marie Skłodowska-Curie a l'ICAC des del mes de setembre. Aquesta beca (MSCA) porta el nom de la gran científica i doble guanyadora del Premi Nobel. És una beca de recerca molt prestigiosa de la Comissió Europea que fomenta la mobilitat i la formació innovadora d'investigadors i investigadores a nivell europeu i internacional.

Les beques MSCA permeten a l'investigador/a portar a terme els seus propis projectes de recerca i, al mateix temps, rebre formació específica a la institució d'acollida. Aquest va ser un dels motius que va portar la Dra. Perna a venir a l'ICAC, un centre de recerca molt dinàmic amb experts reconeguts internacionalment en arqueometria i l'estudi de materials lapidis, amb el grup de recerca ArPa i la Unitat d'Estudis Arqueomètrics, UEA.

El projecte de recerca que ara comença Simona Perna a l'ICAC porta per títol **"Technological innovation and knowledge networks. Multidisciplinary approach to Roman Stone vases"** i serà supervisat per la Dra. Anna Gutiérrez Garcia-Moreno, investigadora Ramón y Cajal i directora de la UEA.

S'imaginen com seria la societat moderna sense la tecnologia que avui tenim? En pensar en tecnologia ens venen al cap, per exemple, aparells com els *smartphones*. Però hi ha tecnologies molt diverses que han acompanyat la vida humana; objectes quotidians i eines de treball que avui dia poden semblar la cosa més natural del món i que no ens criden l'atenció, tenen una història d'innovació al darrera; es van inventar en algun moment i van

suposar, llavors, un canvi en les maneres de fer, de treballar i, potser, de comportar-se o relacionar-se socialment.

> “El meu projecte estudia l’ús de la tecnologia en el món antic; com es va desenvolupar i quines transformacions a nivell social va comportar.”

El projecte que ve a desenvolupar la Simona Perna a l’ICAC té aquest aspecte com un dels pilars fonamentals. No oblidem que **les transformacions a nivell tecnològic sempre venen de la mà de transformacions a nivell social**, de com nosaltres actuem i funcionem com a societat. Són processos que, malgrat les diferències, són constants en les societats humanes.

En concret, **estudia l’elaboració i usos de gerres romanes fetes amb marbres i pedres ornamentals**. El treball de la pedra es basava en tradicions ancestrals, que passaven de generació a generació, en el que Perna anomena “xarxes de coneixement”. Eren materials molt difícils de treballar i els artesans que ho feien estaven totalment especialitzats, en les tècniques d’elaboració però també en els instruments, màquines i eines que utilitzaven.

Cràter d'alabastre utilitzat com a urna cinerària en una tomba de l'època augusta (s. I aC – principis del s. I dC). Museu Arqueològic de Nàpols.

Al mateix temps, **tenir gerres fetes amb marbres i pedres ornamentals donava prestigi i popularitat als seus propietaris**; eren uns objectes molt buscats que van arribar a desenvolupar una simbologia pròpia. Quan peces i materials com l'alabastre (originari d'Egipte) van ser portats a Roma, els artesans locals no sabien com treballar-ho. Amb el creixement de la demanda, per tant, es van haver d'exportar no només els materials nobles sinó el coneixement i les tecnologies dels artesans que els treballaven.

La tecnologia anava de la mà amb el comerç, la mobilitat i la transmissió de coneixement. El procés de producció era molt complex i les pedres ornamentals eren prestigioses, però cal demostrar fins a quin punt era un bé de luxe. Aquest és un dels reptes que es planteja Simona Perna amb el seu projecte. També, vol reconstruir el camí de la innovació tecnològica que hi ha darrera aquestes peces i demostrar si la producció a Roma

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

tenia una tecnologia pròpia o bé si tenia un origen helenístic o egipci.

La metodologia amb què treballa Simona Perna combina l'estudi de la producció però també dels usos socials i els significats dels objectes de pedra. La seva experiència prèvia en estudis d'urnes funeràries fa molt interessant estudiar aquest aspecte particular del **prestigi i la simbologia en l'artesania del marbre**.

> La meva metodologia de recerca és una combinació del que nosaltres anomenen **etnoarqueologia**; una combinació de l'estudi teòric d'un objecte antic, amb la comparació pràctica de les tècniques dels tallers moderns i antics, sempre que en tinguem evidències vàlides.

El projecte ha començat amb un nucli d'objectes que Perna ja tenia localitzat i la idea era estendre la mostra a altres peces que estan en diversos museus d'Europa. Amb la situació generada pel **coronavirus**, però, molts d'aquests llocs han tancat o han restringit l'accés a les seves col·leccions, i la possibilitat de fer testos sobre les peces de marbres està molt limitada. Això ha obligat a redissenyar el projecte de recerca i buscar alternatives en el procés d'estudi per tal que la recerca que no quedi aturada.

Voleu conèixer el projecte i la recerca de la Dra. Simona Perna? No us perdeu el proper dimarts, 20 d'octubre, a les 10.30 h, la seva xerrada de presentació a l'ICAC, que es podrà seguir en vídeoconferència.

Simona Perna

La Dra. Perna es va graduar en Clàssiques i Arqueologia Clàssica a la Universitat de Nàpols Federico II (2005) i va completar el seu doctorat en Escultura Romana a la Universitat Royal Holloway de Londres (2015).

Els seus **interessos d'investigació** inclouen la *chaine opératoire* i el consum de cultura material a l'antiguitat, particularment d'artefactes de pedra, així com la materialitat, semàntica i representació de materials litis a la societat romana.

Perna ha impartit diverses classes i conferències sobre cultura i arqueologia clàssiques en nombroses universitats britàniques (2006-2011). També, ha treballat en el Projecte de

Digitalització de Xipre, al Museu Britànic (2010-2011).

La seva **recerca postdoctoral** inclou el projecte "Alabastre. Pedreres i comerç en el món romà" (2014-2018), amb Simon J. Barker; col·laboracions en diversos projectes internacionals com a especialista en marbre (2014-present); diverses beques a les universitats de Birkbeck i Royal Holloway (Londres) i a l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica, on actualment ostenta una beca d'investigació Marie Sklodowska Curie.

La seva **experiència en treball de camp** inclou excavacions i prospeccions a Itàlia (Pompeia, Herculà, Cumas, Orvieto), Grècia (Despotiko) i Romania (Apulum i Mahmudia). Actualment, Simona Perna està investigant sobre la innovació tecnològica i la transferència de coneixement al període clàssic, i està treballant en l'edició d'un volum basat en el seminari de dos dies sobre alabastre que va coorganitzar a l'Institut Noruec a Roma (maig de 2019) i en l'edició (per a la seva publicació amb Archaeopress, Oxford) d'una monografia sobre la fabricació i el significat sociocultural de les urnes funeràries en pedra acolorida en contextos funeraris romans.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)